

cognitio, juxta illud : « Nisi credideritis, non intelligetis : » isti ergo nec legem ad Christum ducentem, ut oportebat; interpretabantur, nec homines in Christum credere permittebant, itaque viam salutis et cœlum eis occludebant.

Tropologie S. Augustinus, lib. II *Quest. Eramp.* : Clavis scientiæ, inquit, est humilitas, quam nec ipsi intelligere, nec ab aliis intelligi volebant. Alludit ad illud *Isaie* xxii, 22 : « Dabo clavem domus David super humerum ejus, et aperiet, et non erit qui claudat; et claudet, et non erit qui aperiat. » Vide ibi dicta, æque ad *Apoc.* iii, 7, ad illa : « Hæc dicit Sanctus et Verus, qui habet clavem David, qui aperit, et nemo claudit; et nemo aperit. » Hic est Christus.

33. CUM AUTEM HEC AD ILLOS DICERET, COEPRUNT PHARISÆI ET LEGISPERITI GRAVITER INSISTERE (Græce *συνίσταν*, id est graviter urgere, premere, constringere; Noster videtur legisse *βέβαιον*, id est instare, insistere, ita ut vix manus a vi et verberare contineant, sed eodem redit sensus) ET OS EJUS OPPRIMERE DE MULTIS. — Græce *ἀποκρούσαντες*, id est ab ore ejus elicere, notantes si quid illi excideret, quod arguere possent, ut explicatur vers. sequenti, quod Belgæ vulgo dicunt : « Vermes ex naribus extrahere : » unde alii vertunt, « captiose interrogare; » Euthymius : « extemporales responsiones dolosarum questionum expectere; » Theophylactus : « frequenter interrogare, et perplexum facere. » Noster Maldonatus censet nostrum interpretem legisse *ἀποκρούσαντες*, id est os obstruere. Verum Scribæ non volebant Christo os obstruere, sed variis querelis et questionibus eum premere, stimulare, stringere, ut cogeret eum aliquod contra legem vel Cæsarem dicere,

quo eum accusarent. Dicebant ergo. v. g. Tu, o Jesu, vers. 20, risisti nostras ceremonias et ritus Iosonum; ergo tu damnas traditiones patrum nostrorum. Tu, vers. 42, culpasti nos, quod decimemus mentham, etc.; ergo tu carpis legem quæ decimas sanxit. Tu, vers. 43, taxasti nos, quod amemus primas cathedras; ergo redarguis Moesem qui illas nobis assignavit. Tu, vers. 47, carpisti nos, quod edificamus monumenta Prophetarum; ergo Prophetas honorari et coli vetas. Tu, vers. 52, eripisti nobis clavem scientiæ; atqui hæc Synagoga tota nobis attribuit. Vis ergo evertere ordinem hierarchicum Doctorum et Sacerdotum a Deo et Ecclesia sanctorum? vis plus sapere quam sapuit Moyses? vis legem corrigere et novam inducere?

34. INSIDIANTES EI, ET QUERENTES ALIQUID CAPERE (Græce *βυζύσαντες*, id est cenari) DE ORE EJUS UT ACCUSARENT EUM, — apud Caipham pontificem, vel apud Pilatum, Cæsaris præsidem. Nam, ut ait Euthymius, « putabant repente et de improvviso in errorem omnino illum inducere; verum sapientissime dissolvebat omnia facileque respondebat, » quia nihil nisi bene præmeditatum respondebat, et quia animo sedato sine ira alia passione loquebatur : Scribæ enim variis interrogationibus eum pungebant, ut irasceret, vel certe ex furore animi aliquid diceret liberius vel audacius, quod cavillari possent, ut multi fervore disputandi ultra metas veritatis vel discretionis abripiuntur, dicuntque ea quæ antea non cogitarent et quorum postea eos pœnitent, imo quæ subinde retractare vel luere coguntur. At Christus fervorem animi summa moderatione, prudentia et pace temperabat, ut nihil nisi verum, solidum, tranquillum et sanctum loqueretur.

CAPUT DUODECIMUM.

SYNOPSIS CAPITIS.

Christus docet primo, fugiendam esse hypocrisin, nec timendos esse homines, qui corpus possunt occidere, sed Deum, qui animam potest perdere; secundo, vers. 13, docet cavendam esse avaritiam, ac nimiam sollicitudinem victus, vestitus, etc., studendum vero eleemosynæ; tertio, vers. 33, monet nos semper paratos esse debere ad diem mortis et iudicii, utpote incertam et inopinatam; quarto, vers. 49, assertum se venisse ut ignem, crucem et separationem ab amicis mittat in terram.

Primum partem audivimus Math. xvi, 6, et x, 26 et seq., et xii, 32; secundam magna ex parte Math. vi, 20 et seq.; tertiam, Math. xxiv, 43 et seq.; quartam ex parte Math. x, 34 et seq. Quare partes secundæ et quartæ hic explicando supersunt.

1. Multis autem turbis circumstantibus, ita ut se invicem conculcarent, cepit dicere ad discipulos suos : Attendite a fermento Phariseorum, quod est hypocrisis. 2. Nihil autem operum est, quod non reveletur; neque absconditum, quod non sciatur. 3. Quoniam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur; et quod in aurem locuti estis in cubiculis, prædi-

cabitur in tectis. 4. Dico autem vobis amicis meis : Ne terreamini ab his qui occidunt corpus, et post hæc non habent amplius quid faciant. 5. Ostendam autem vobis quem timeatis : timete eum qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis, hunc time. 6. Nonne quinque passeris veneunt dipondio, et unus ex illis non est in oblivione coram Deo? 7. Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere : multis passeribus plures estis vos. 8. Dico autem vobis : Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, et Filius hominis confitebitur illum coram Angelis Dei; 9. qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram Angelis Dei. 10. Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi; ei autem, qui in Spiritum Sanctum blasphemaverit, non remittetur. 11. Cum autem inducent vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere. 12. Spiritus enim Sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere. 13. Ait autem ei quidam de turba : Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem. 14. At ille dixit illi : Homo, quis me constituit iudicem aut divisorem super vos? 15. Dixitque ad illos : Videte, et cavete ab omni avaritia, quia non in abundantia cujusquam vita ejus est ex his quæ possidet. 16. Dixit autem similitudinem ad illos, dicens : Hominis ejusdam divitis uberes fructus ager attulit; 17. et cogitabat intra se, dicens : Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos? 18. Et dixit : Hoc faciam : destruam horrea mea, et majora faciam; et illic congregabo omnia quæ nata sunt mihi, et bona mea, 19. et dicam animæ meæ : Anima, habes multa bona posita in annos plurimos : requiesce, comede, bibe, epulare. 20. Dixit autem illi Deus : Stulta, hæc nocte animam tuam repetunt a te; quæ autem parasti, cujus erunt? 21. Sic est qui sibi thesaurizat, et non est in Deum divites. 22. Dixitque ad discipulos suos : Ideo dico vobis : Nolite solliciti esse animæ vestræ quid manducetis, neque corpori quid induamini. 23. Anima plus est quam esca, et corpus plus quam vestimentum. 24. Considerate corvos, quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium, neque horreum, et Deus pascit illos. Quanto magis vos plures estis illis? 25. Quis autem vestrum cogitando potest adjicere ad staturam suam cubitum unum? 26. Si ergo neque quod minimum est potestis, quid de cæteris solliciti estis? 27. Considerate lilia quomodo crescunt, non laborant, neque nent : dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis. 28. Si autem fœnum, quod hodie est in agro, et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos pusillæ fidei? 29. Et vos nolite quærere quid manducetis, aut quid hibatis; et nolite in sublime tolli. 30. Hæc enim omnia gentes mundi quærunt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis. 31. Veruntamen quærite primum regnum Dei, et justitiam ejus, et hæc omnia adjicientur vobis. 32. Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum. 33. Vendite quæ possidetis, et date eleemosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in cælis, quo fur non appropriat, neque timea corrumpit. 34. Ubi enim thesaurus vester est, ibi et cor vestrum est. 35. Sint lumbi vestri præcincti, et lucernæ ardentes in manibus vestris; 36. et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis, ut, cum venerit et pulsaverit, confestim aperiant ei. 37. Beati servi illi quos, cum venerit dominus, invenerit vigilantes : amen dico vobis, quod præcineget se, et faciet illos discumbere et transiens ministrabit illis. 38. Et si venerit in secunda vigilia, et si in tertia vigilia venerit, et ita invenerit, beati servi illi. 39. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias, quia hora fur veniret, vigilaret utique, et non sineret perfodi domum suam. 40. Et vos estote parati, quia qua hora non putatis, Filius hominis veniet. 41. Ait autem ei Petrus : Domine, ad nos dicis hæc parabolam, an et ad omnes? 42. Dixit autem Dominus : Quis, putas, est

quia illarum usum hominibus invidet, ut omnibus ad te retractis, omnes earum prives utilitate, imo te ipsum: sicut enim frumentum in terram cadens lucrum projicienti parit, sic panis in esurientem projectus nullam tibi in posterum reddet utilitatem.

19. ET DICAM ANIMAE HEE: ANIMA, HABES MULTA BONA POSITA IN ANNIS PLURIMOS: REQUIESCE, COMEDE, BIBE, EPULARE. — Rursus erit et peccat hic dives, primo, promittendo sibi annos plurimos, cum sequenti nocte sit moriturus. Qui sibi longa tempora promittebat, diem sequentem non vidit, ait S. Gregorius, lib. XXII *Moral.*, cap. vi. Unde S. Cyrillus, in *Catena*: Habes quidem, ait, o dives, in horreis fructus, sed annos plurimos unde habes? *Secundo*, dando se gule et luxurie, dicens: « Comede, bibe, epulare, quasi Epicureus, quia post mortem nulla voluptas. »

REQUIESCE. — Cum peste avaritie jungitur pestis desidia, ait Glossa. Unde S. Basilius: « Si porcinam, ait, habuisses animam, quid aliud ipsi enuntiare potuisses? Itane pecuniam tu, ita bonorum animae ignarus, eam ut exceptes carnalibus epulis, et quoscumque alvi secessus recipit, animae destines, etc.? Jam quando terrena sapit et Deum habes ventrem, totus quoque caro effectus vitiosis affectibus obsequeris, audt te dignum appellationem: Stulte, hac nocte animam abs te habet. » Hec Basilius.

Sapienter monet S. Ambrosius, lib. II *De Interpell.* in *Job*, cap. v: « Magna, inquit, illecebra delinquendi est, rerum affluentia secundarum; supinat, extollit, oblivionem auctoris infundit, » etc.

20. DIXIT AUTEM ILLI DEUS: STULTE, HAC NOCTE ANIMAM TUAM REPERTURUS A TE: QUAE AUTEM PARASTI, CUIUS ERUNT? — « Dixit, » non verbo, sed facto, immittens illi febrim, aliumve morbum lethalem, quod effectus ut diviti conscientia sua hæc dicitaret. Unde Euthymius: « Hec ei dixit, ait, per conscientiam: tunc enim conscientia mortem sentiens talia disserit. »

STULTE. — Quia in consilio tuo, in quo tibi sapiens videbaris, nunc stultum te fuisse vides.

HAC NOCTE. — In nocte ablata est anima, que in eam considerationis habere noluit, ait S. Gregorius, lib. XV *Moral.*, queque tandeat ab tenebris gehennæ, ut idem Gregorius notat, lib. II *Moral.*, cap. II.

REPETUNT (scilicet Deus ejusque angeli, quasi exactores Dei, non casu, sed justo Dei judicio « repetunt, » quasi ab invito) ANIMAM A TE — ut omnium frugum opumque, quas tibi Deus dedit, omniumque rerum tuarum rationem ei reddas. Ita Toletus. Rursus « repetunt; » quia anima tua non moritur cum corpore, sed est immortalis. Ad hæc anima tua non est tua, sed Dei qui tibi illam inspiravit illamque tibi ut depositum credidit: jure ergo per instantem mortem illam nunc a te repetit.

Audi de morte cullibet imminente S. Hieronymum, epist. 3 ad *Heliodorum*: « Xerxes, ille rex potentissimus qui subvertit montes, maria constravit, cum de sublimi loco infinitam hominum multitudinem et innumerabilem vidisset exercitum, flevisse dicitur, quod post centum annos nullus eorum, quos tunc cernebat, superfuturus esset. O si possemus in talem ascendere speculam, de qua universam terram sub nostris pedibus cerneremus! Jam tibi ostenderem totius orbis ruinas, gentes gentibus, et regnis regna collisa: et non Xerxis tantum exercitum, sed totius mundi homines, qui nunc vivunt, in brevi spatio defuturos. »

QUE AUTEM PARASTI, CUIUS ERUNT? — « Non solum tibi non cedent, ait Euthymius, non solum tua non erunt, sed nec manifestum tibi est ejus erunt, utrum heredes an peregrini? amici an inimici? quod ipsum etiam merorem adauget. » Addit S. Jacobus, cap. v, 3: « Manduca- vere carnes tuas, sicut ignis. » Vide ibi dicta. Vere S. Ambrosius: « Non nostra sunt, inquit, que non possumus auferre nobiscum. Sola virtus comes est defunctorum, sola nos sequitur misericordia, que tabernacula defunctis acquirit æterna. » Vide S. Augustinum, *hom.* 38 inter 30, ubi inter cætera ait: « Hoc tollit fiscus, quod non accipit Christus. » Vere sapiens: « Quod, inquit, commoda vitæ fortuna, tollit; quod multat vitæ natura, repetit; quod paravit virtus, retinebit. » Vide que de vanitate et pernicie divitarum ex Patribus congressi *Isaia.* v, 9.

21. SIC EST QUI SIBI THESAURIZAT, ET NON EST IN DEUM DIVES. — *q. d.* Talem fidem, talem exitum sortietur dives avarus, qui sibi, non Deo thesaurizat. Queres quis sit « dives in Deum? » In *Deum* respondeo primo, « in Deum, » id est apud Deum dives, vel, ut ex Græco *κλιμα* veritas, *ἀλλοτρεως*, est qui per eleemosynam aliqua bona opera, multa merita et presidia apud Deum quasi recondita divitias habet, et in dies majores recondit, uti fuse docet Apostolus, in *1 Timoth.* vi, 17 et seqq. Vide ibi dicta.

Secundo, « in Deum, » id est in *Deo*, ut veritè Arabiens, dives est, qui soli Deo studeat placere, qui in Deo omnem spem et amorem defigit, qui in Deo totum conquiescit, ut ab eo beatorum cogne perfruatur in æternum. Unde Glossa: in Deum dives est, inquit, ejus expectatio est Dominus, cujusque substantia est apud Deum. « Deo dives, » ait S. Augustinus, *serm.* 28 *De Verbis Apostoli*, est inope auri, » puta pauper spiritu, qualis erat Petrus dicens claudo: « Argentum et aurum non est mihi; quod autem habeo, hoc tibi do. In nomine Jesu Christi, surge et ambula, » *Act.* III. Idem, in *Psalm.* XXXIX: Christus, ait, « cum dives esset, pauper factus est, ut ipsis paupertate vos ditaremini. » Veros pauperes dicit, falsos divites pauperat, juxta illud: « Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum celorum. » *Matth.* v.

« Conemur itaque, ait Theophylactus, divites fieri in Deum, hoc est, ut in illum fiduciam habeamus, et ut ille habeat nostras divitias et divitiarum cellam, nec dicamus bona nostra, sed bona Dei: si autem Dei sunt bona, ne privemus Deum bonis suis. Hoc est ditari in Deo, credere quod si omnia dederit et evacuaverit me totum, non me aliquid rerum necessariorum defecturum est. Promptuarium enim meum Deus est, aperiam et tollam necessaria quibus mihi opus fuerit. »

Tertio, « dives, » id est largus « in Deum » est qui est liberalis in pauperes: quod enim eis fit, Deus sibi factum æstimat, et præmiat. Unde Beda: « Qui vult, inquit, in Deum esse dives, non sibi thesaurizat, sed pauperibus possessa distribuat. » Hic sensus bonus est, sed partialis. Nam non agi hic Christus præcisè de eleemosyna, sed de veris divitiis, quas docet esse non fruges et opes terre, sed virtutes et bona opera; has enim parere vitam longævam et beatam, tum in hoc sæculo, tum potius in futuro.

Quarto, S. Augustinus, *serm.* 44 *De Temp.*, divitem Deo esse docet eum qui plenus est charitate, ideoque Deo: « Deus enim est charitas, et qui habet charitatem, in Deo manet, et Deus in eo, » *1 Joam.* IV. Audi S. Augustinum: « Si charitatem habes, Deum habes. Quid habet dives, si charitatem non habet? pauper, si charitatem habet, quid non habet? In forte putas quod ille sit dives, cuius aera plena est auro, et ille non sit dives, cuius conscientia plena est Deo? Ille vere esse videtur, in quo Deus habitare dignatur. »

Denique dives apud Deum, est abundans omni virtute, uti pulchre et fuse explicat S. Ambrosius, lib. IV, epist. 27 ad *Simplicianum*, cujus verba recitavi *Petri*, III, 4, ad illa: « In incorruptibilitate quieti et modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples (1). »

Anagoge: divites Deo sunt beati qui Deo omnibusque Dei opibus perfruuntur. Unde S. Augustinus, *serm.* 74 *De Temp.*, concludit solos Beatos esse divites, tum quia Deum possident, tum quia nullius indigent. « Ille, inquit, vere dives est, qui nullius eget; aliqui soli Beati nullo egent: ergo soli Beati sunt divites. » Hinc idem Augustinus, *predic.* I. *Psalm.* XI: Christus, ait, « dives erat apud Patrem, et pauper apud nos; dives in celo, pauper in terra; dives Deus, pauper homo. »

Quocirca sapienter S. Ambrosius, epist. 33 ad

(1) Formula *κλιμα* est, *divitem esse in celo*, ait *Augustinus* in *h. l.*, notat: virtutis cujuscumque studio, dignum se redidit gaudis propriis atque perpetuis in altera vita expectandis, *conf. vers.* 15 et 31, et *loc. parallel.* *Matth.* vi, 29, ubi legitur: *Thesaurizate autem vobis thesauros in celo*. Jam vero sensus vers. 31 ita constituit debet: Talis est sors hominis qui opes terrenas sibi congregat, in iisque spem collocat: subito moritur, et opes congestas aliis relinquere cogitur; nec ullum a Deo in altera vita premium vitæ luxuriose ac male peractæ expectare potest.

Demetriadem: « Quo, inquit; pretio quies hujus temporis aptius comparatur, quam ut ipsi mundo omnes divitiæ, omnes dignitates et universarum cupiditatum materie refundantur, et sancto beatoque commercio ematur Christiata libertas, fiantque Filii Dei de paupertate divites, de patientia fortes, de humilitate sublimes? » Et nonnullis interjectis: « Unde si vere intelligatur contemptus hinc rerum presentium, ad quæ tendat et qualia concupiscat, nihil hujusmodi mentibus rectius, nihil inveniet electus, que sacratissimis desideris universa transcendunt, neque ad ullam creaturam quamvis potentem atque mirabilem, sed ad ipsum omnium visibilibus et invisibilibus ambiunt creatorem, cui appropinquare, clarescere est; quem timere, gaudere est; cui servire, regnare est. »

29. ET NOLITE IN SECLINE TOLLI. — Græce *μη* *Ver.* 29. *περὶ τῆς*, quod varii varie explicant. *Primo*, in sublimi- *me tolli* *quid?* Clemens Alexandrinus, lib. II *Pedag.*, cap. X, quid? *Primo* explicat, *q. d.* Nolite a veritate abduci, ut altiora sapere velitis quam fides et veritas docent.

Secundo, S. Augustinus, lib. II *Quæst. Evang.*, *Secundo*. *Quæst.* XXIX, explicat, *q. d.* Nolite superbie ex eo quod abundetis victi et vestiti. Nam tale est superbie, cum quis abundat alimentis, ut si vulneratus se jactet quod multa domi habeat emplastra, cui bonum esset ne uno quidem indigere, ait S. Augustinus.

Tertio, Euthymius, *q. d.* Nolite a sublimibus et *Tertio*. *caelestibus* ad terrena detrahi, ut non caelestia, sed terrestria sapiatis et ambiatis.

Quarto, Theophylactus, *q. d.* Nolite esse animo instabili, semper sublimius aliquid imaginantes, ut faciunt qui presentibus non contenti, semper ad majora respiciunt.

Quinto, et optime, *μη* *περὶ τῆς*, id est, ne meteoza que supra vos sunt, v. g. siderum constellationes et concoursus, nubium discursus, ventorum flatus, etc., anxie contemplantini, ut ex eis de futura annonæ copia vel inopia judicetis et prospiciatis, juxta illud *Jerem.* x: « A signis cæli nolite metere, que timent Gentes. » Et illud *Eccles.* xi, 4: « Qui observat ventum, non seminat; et qui considerat nubem, nunquam metet. » Ita Toletus, Vatablus et alii. Unde Vatablus vertit, *nolite esse anxii, quasi pro sollicitudine cultu ad celum obverso*. *Aut q. d.* Ne animo pendetis velut in aere penduli, ad varic humana et creata presidia varie respectantes, nec in Dei providentiam defici. Unde Arabiens vertit, *ne solliciti sitis*. Omnia enim hæc spectant eo, ut Christus nobis eximat animam sollicitudinem de victa ac restitua, ac imprimat nobis firmam confidentiam in Deum, ut ab ejus paterna providentia secure hæc omnia expectemus. Græce enim *περὶ τῆς* vocatur, qui est animi dubius, suspensus, nequum mentis fixus, sed ex eventu consularius, et, ut Gaza vertit, *pensilis*.

Hinc alii vertunt, *nolite esse alto speculari*, quod

via. Nam cœlum empyreum plusquam ducentis millionibus milliariis distat a terra, ut ex P. Clavio ostendi *Genes. 1*. Quare, etiamsi quotidie per centum milliaria recta sursum ascenderes, necdum post ducentos annos ad empyreum pervenires. Qua de causa, cum hoc tibi sit impossibile, Deus statuit ut non gressibus corporis, sed affectibus animi magnis passibus eo contenderes. Quocirca anachoreta ille, apud Joannem Moschum, in *Prato spirituali*, per visionem hæc de re est admonitus. Cum enim videretur sibi cœlo appropinquare, velletque illud ingredi, audivit ab angelo : « Nemo piger huc ingreditur : ite, certe, contemnite vanitates sæculi. » Et Barlaam ad Josaphat, apud Damascenum, in *Hist.* cap. XLV : « Longum iter, ait, vobis incedendum est, quodque multo hujus vite viatico opus habeat, ut ad sempiternum locum, in quo mansiones multe sunt, perveniatis. » Huc facit illud S. Petri, *epist. 1*, cap. 1 : « Succincti lumbos mentis vestre, sobrii, perfecte sperate in eam que offertur vobis gratiam, in revelationem Jesu Christi, quia filii obedientie, non configurati prioribus ignorantie vestre desideris, sed secundum eum qui vocavit vos, Sanctum, ut et ipsi in omni conversatione sancti sitis. »

Alludit ad exitum et transitum (unde Hebræi dicitur *est pascha*), Hebræorum ex *Egypto* in terram promissam, qui erat figura Sanctorum ex terra transeuntium et contentendum in cœlum : Hebræi enim ita jussit sanxique Deus in esu agni paschalis, pro felici transitu immolandi : « Renes vestros accingetis, et calcemante habebitis in pedibus, tenentes baculos in manibus, » quasi accincti et expediti ad iter inchoandum, et comedetis festinantur ; est enim phase, id est transitus Domini. » Idem faciendum est mystice Christianis. Vide ibi dicta.

Quarto, nuntii et legati accingunt lumbos ut sint celeres ad legationem obeundam. Hinc angeli, qui Dei nuntii sunt, pinguntur lumbis accincti, quasi veloces et agiles ad exequendum jussa Dei, juxta illud : « Qui facit angelos suos spiritus, et ministros suos flammam ignis. » *Hebr. 1*. Ait ergo Christus : Vos, o Apostoli et discipuli, accingite lumbos, ut sitis mei legati per totum orbem, ut scilicet annuntietis fidem Evangelicam Græcis, Romanis, Italis, Gallis, Hispanis, Indis, Brasiliis, Japonibus, Sinis, etc. Ecce ego mitto vos : ite ergo animose, velociter et ardentem instar angelorum, juxta illud *Isaia, xvii, 2* : « Ite, Angeli veloces, ad gentem convulsam et dilaceratam. » Et cap. LVII, 7, quod citat Paulus, *Rom. 10, 15* : « Quam speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona ! »

Quinto, milites et athlete accingunt lumbos, ut accincti sint fortiores fortiusque pugnent : lumbi enim, cum toti sint carni et infirmi, cingulo stringuntur, ut stricti sint firmi et robusti. Sic et vos, o Christiani, accingite lumbos cingulo stre-

nitatis et fortitudinis, ut quasi milites Christi fortiter contra diabolum, carnem et mundum dimicetis, vincatis et triumphetis, juxta illud Pauli, *Ephes. vi, 14* : « State succincti lumbos vestros in veritate, et induti loriceam justitiæ, » etc. Ubi multa hæc de re dixi. Sic David ait, *Psal. cxvii* : « Præcinxisti me virtute ad bellum. » Et *Job, cap. xxxviii* : « Accinge sicut vir lumbos tuos. » Et *Exodi xii* : « Renes vestros accingetis ; » ibant enim armati armis expugnaturi terram promissam. Unde Origenes, *homil. 9 in lib. Judic.*, censet hic alludi ad milites Gedeonis, qui præcincti ibant contra Madianitas, ac tenentes lampades, id est faces accensas in lagenis, eas inter se complodentes, emicante flamma percelluere Madianitas, ut eos in fugam, imo in mutuum necem adigerent.

Sexto, bajuli, ut fortes sint ad portanda onera, nec his rumpantur et herniam contrahant, lumbos succingunt : sic et vos, o fideles, accingite lumbos vestros cingulo patientiæ, ut generose omnia adversa toleretis. Ita Cyrillus, in *Catena* : « Prompti sitis, inquit, ad sustinenda mala. »

Septimo, continentes, ut carnem doment et quibuslibet pravis concupiscentiæ motibus generose resistent, cingunt se cingulo continentie, id est abnegationis et mortificationis, quo omnia prava desideria, quæ ex concupiscentia assidue oboriuntur, abegunt, refutant, mortificant, resecant. Ita Simeon Stylites lumbos nudos succinxit aspero fune situle, qui scabebat eum usque ad ossa : ingressus enim est carnem illa, ut vix appareret, quocirca caro ipsa computruit, et egre curari sanarique potuit, ut narrat Antonius ejus discipulus in ipsius Vita, cap. III. Theodoretus vero, in Vita Simeonis, asserit funem hunc contextum fuisse ex palmis, ideoque asperum, quem Simeon tam arcte carni appressit, ut tota illa pars cui fuerat impositus, circumcicra exulceraretur, guttasque sanguinis emitteret. Mox præfectus monasterii, inquit, id rescians, vix illi solvit vinculum ; sed nec sic persuasit, ut illi ulceri ullam adhiberet medicinam. Quare illum a monasterio dimisit, ne imbecillioribus ea que essent supra vires æmulari conantibus, damni causa fieret. Sic multi Sancti olim gestarunt, et etiamnum gestant cingula cilicæ, ut carnem doment. Hinc *Judith, cap. iv* : « Ut offerrent, inquit, Deo sacrificia præcincti cilicis. » Hujus meminit S. Hieronymus, *Jerem. 1*, et *Ezech. vi*, et appellat cingulum mortificationis, affirmatque cingula Eliæ et Joannis Baptistæ talia fuisse. Denique Paulus, *Coloss. iii* : « Mortificate, ait, membra vestra, quæ sunt super terram, immunditiam, libidinem, concupiscentiam pravam, avaritiam. » Unde S. Augustinus, *serm. 39 De Verbis Dom.*, et lib. II *De Consensu Evangel.*, cap. xxv : « Præcingite lumbos, inquit, hoc est omnes appetitus et affectus circa res sæculi contrahite et mortificate. »

ET LUCERNÆ ARDENTES IN MANIBUS VESTRIS. —

instit Christus nos lumbis præcinctos esse expeditos ad bona opera, et ad iter in cœlum, nunc apposite requirit lucernas ardentis ; hæc enim nocte requiruntur ad operandum, æque ac ad iter incedendum : hæc autem vita nostra est mystica nox, plena ignorantia, errorum et concupiscentiarum tenebris. Igitur ut in ea nocte incedamus et operemur, lumine et lucernis accensis est opus : propria autem alludit nuptiale convivium, quod noctu peragi solet cum luminibus, q. d. Sicut noctu famuli dominum et nuptiis redeuntem accensis facibus expectant et præcunt ; sic et vos meo cœlo ad vos morte redeuntem vigiles expectate, et cum facibus spiritualibus mihi occurrere, quia nescitis diem et horam mortis vestre, et adventus Christi ad vestrum judicium ; illud ergo, si sapitis, singulis horis parati expectate. Sic enim virgines lampadibus accensis sponsum præstantur, *Matth. xxv*. Eadem enim fere est parabola hæc Lucæ cum illa Matthæi.

Queres quidam significant lucernæ ardentis ? Respondet prima Theophylactus significare hoc, q. d. Adsit vobis lux rationis et discretionis, ut dignoscatis quid et quomodo agendum sit. Rursum adsit vobis lucerna, id est fides, sed ardens charitate et fervore spiritus : hæc enim quid agendum, quid cavendum sit ostendet : hæc quoque ad actus virtutum heroicis vos impellet ; hæc pariter vos incitabit, ut alios fidem et viam salutis doceere et amore Dei accendere satagatis, nec patiamini aliquos in tenebris ignorantie, inquit Cyrillus, et peccatorum vivere. Ita S. Augustinus, *serm. 39 De Verbis Domini*. Accedit S. Hieronymus (vel quisquis est auctor), in cap. I *Jerem.*, qui lucernam tenere in manibus, ait idem esse quod prædicare Evangelium.

Mystice : « Habent suum ista mysterium : nam in lumborum præcinctione castitas, in baculo regimen pastorale, in lucernis ardentibus boni fulgor operis indicatur, » ait Celestinus, *epist. 2 ad Episc. Gall.* Sic et S. Gregorius, *hom. 13*, per lucernas ardentis accipit bona exempla. « Lucernas, inquit, ardentis in manibus tenemus, cum per bona opera proximis nostris lucis exempla monstramus. Duo sunt quæ jubentur, et lumbos restringere, et lucernas tenere ; ut et munditia sit castitas in corpore, et lumen veritatis in operatione ; nec castitas ergo magna est sine bono opere, nec bonum opus aliquid est sine castitate. »

Rursum S. Augustinus, lib. II *Quæst. Evang.* : Lumbi præcincti, ait, sunt continentia rerum sæcularium ; lucernæ ardentis, sunt idipsum vero fine et recta intentione facere. Insuper S. Maximus : « Lucernæ accense, inquit, sunt oratio, contemplanatio et spiritualis dilectio. » Denique Origenes, *hom. 9 in lib. Judic.*, censet hic alludi ad lampades, id est tædas militum Gedeonis : sicut enim ipsi complosis lagenis, et tædis inde emicantibus ac effulgurantibus perterruerunt

Madianitas ; sic Apostoli et Martyres corporibus per martyrium complosis et fractis, coperunt coruscare miraculis, quibus in fugam versi sunt persecutores, itaque eorum doctrina, æque ac sanctitas toto orbe inclaruit, uti pulchre explicat Beda in *Quæst. super lib. Judic.*, et fuse S. Gregorius, lib. XXX *Moral.*, cap. xxxii et seq. Vide historiam Judicum, cap. vii.

IN MANIBUS VESTRIS. — Hæc verba non legunt Græca, Syrus et Arabicus, nec Græci Patres, ut Origenes, Clemens, Cyrillus, Chrysostomus, Basilus, Titus ; nec ex Latinis S. Ambrosius, S. Cyprianus, Hilarius et Augustinus, *serm. 39*. Illa tamen legit S. Gregorius, *homil. 13* ; Irenæus, lib. IV, cap. lxxii ; et S. Hieronymus, in *Ephes. xvi*, et *Jerem. 1* ; ac Bibliorum codices Romæ correcti. « In manibus » ergo, id est præ manibus, ad manus, scilicet juxta vos, coram vobis, ut vobis operantibus lucem præbeant ad opus : nec enim operantes solent lucernas in manibus tenere, sed juxta se. Rursum proprie « in manibus, » ut cum iis quasi famuli Christo Domino venienti occurratis. Ex hac Christi sententia ortus est mos, fidelibus in agone dandi in manus cereos benedictos accensos, ut testentur se fide et charitate ardenti occurrere Christo, itaque ad id excitentur. Vide Amalarium, Rabanum et alios qui de Officiis Ecclesiasticis scripserunt.

Addit S. Cyrillus, lib. IV *De Adorat. in spiritu et veritate* : « Et calcæati pedibus vestris. » Verum ceteri omnes id non habent : quare videtur S. Cyrillus illud ex Paulo, *Ephes. vi, 15*, per inadvertentiam huc transcripisse.

ET VOS SIMILES HOMINIBUS EXPECTANTIBUS DOMINUM SUUM. — Tertium est hoc Christi præceptum, vel potius tertia ejusdem præcepti pars : prima enim est lumbos præcingere ; secunda, lucernas tenere ; tertia, dominum expectare. Huc enim duo priora referuntur. Sensus est, q. d. Et vos ita plane parati et compositi sitis, sicut solent esse famuli noctu expectantes dominum ; scilicet vigiles, præcincti lumbis, tenentes lucernas ardentis. Unde Maldonatus putat unam eandemque esse hanc parabolam, sed trimembrem ; Jansenius censet esse diversam ; sed eodem res redit : quia, ut dixi, hæc est alia et tertia pars parabole, ad quam due priores tendunt et diriguntur. Expectant dominum, ait Tuletus, qui se hic peregrinos æstimantes desiderio Christi flagrant, crebro et quasi jugiter de eo cogitant, intentum in eum habent animum, ejus amore et spe patienter ferunt adversa et qualibet incommoda, timent eum offendere, quem jam venientem ante oculos habent : facile contemnunt ea omnia, que ad adventum ejus non faciunt ; iis delectantur, quæ illi grata esse cognoscunt : vilipendunt temporalia ob spem æternorum.

Symbolice : « sint lumbi vestri præcincti » docet nos hic quasi peregrinos tendere ad patriam celestem, juxta illud I *Petr. ii* : « Obsecro vos

